

İCRA VE İFLAS KANUNU MADDE 179 ÇERÇEVESİNDE KOOPERATİFLERDE MALİ DURUMUN BOZULMASI ÜZERİNE ALINACAK TEDBİRLER

Arş. Gör. Nagehan OKUMUŞ*

GİRİŞ

Kooperatifler, tüzel kişiliği haiz olmak üzere, ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan, değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklardır (Kooperatifler Kanunu m. 1).

Kooperatifler alacaklılarına karşı malvarlığı ile sorumlu olduklarından, sermayenin karşılığının korunması esaslı bu husustaki hâkim ilkelerdendir. Şahıs şirketlerinden farklı olarak bu tüzel kişilerde ortakların sorumluluğu kural olarak sermaye ile sınırlı olduğundan uygulamada alacaklıların icra veya iflas yoluna başvurusu hali fark etmeksizin alacağına kavuşmada sıkıntılar yaşadığı ise bilinen bir gerçektir.

Kooperatiflerin mali durumun bozulması hallerinde, ekonomik varlıklarını sürdürebilecek iken iflasa mahkûm olmalarını, iflasın sosyal ve ekonomik hayattaki olumsuz neticelerini önlemek ve hukukumuzda bu konudaki eksiklikleri gidermek amacı ile İcra ve İflas Kanunu'nda önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 4949 sayılı Kanun'la¹ iflasın ertelenmesi kurumu İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmiş, 5092 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla² da daha

---

* Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl ve İcra - İflâs Hukuku Anabilim Dalı.

¹ R.G. 30.07.2003, Sa. 25184, K.T. 17.7.2003.

² R.G. 21.02.2004, Sa. 25380, K.T. 12.2.2004.

önce hukukumuzda mevcut olmayan “uzlaşma yolu ile yeniden yapılandırma” kurumu getirilmiştir. 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesinde iflasın ertelenmesi kurumuna ilişkin sermaye şirketleri bakımından mülga TTK m. 324/2’de, kooperatifler bakımından da Koop. K. m. 63/3’de düzenleme bulunmakta, borçlu şirket veya kooperatifin veya alacaklıların iflasın ertelenmesi istemleri mahkemelerce bu hükümler uyarınca karara bağlanmakta idi. Ayrıca iflasın ertelenmesi kurumuna ilişkin, İcra ve İflas Kanunu 179. maddesinde, 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”³ ile birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Kooperatifler hakkında mali durumun bozulması ve bu kapsamda alınacak tedbirlere ilişkin olarak KoopK. m. 63’de, Konut Yapı Kooperatifleri Tip ana sözleşmesi⁴ m. 75’de hükümler bulunmaktadır. Bunların yanı sıra KoopK. m. 98’de yapılan atıf sebebiyle, aksine açıklama bulunmayan hallerde Türk Ticaret Kanunu’ndaki anonim şirkete ilişkin hükümler uygulanacaktır. Ayrıca yukarıda belirtildiği üzere konuya ilişkin olarak genel kanun niteliğinde olan İcra ve İflas Kanunu’nun ilgili hükümleri de geçerli olacaktır.

Çalışmamızda kooperatiflerde mali durumun bozulması ve bu çerçevede alınacak tedbirler üç başlık altında incelenecektir. İlk başlıkta, kooperatiflerde mali durumun bozulması üzerinde durulacaktır. İkinci başlıkta, mali durumun bozulması halleri ve bunların tespiti, üçüncü başlıkta ise, mali durumun bozulması halinde alınması gereken tedbirler ele alınacaktır.

I. KOOPERATİFLERDE MALİ DURUMUN BOZULMASI KAVRAMI

Mali durum, bir gerçek ya da tüzel kişiye ait malvarlığının, para, mal, alacak ve diğer ekonomik değeri olan haklardan oluşan aktif tarafla, borç ve yükümlülüklerden oluşan pasif tarafının belirli bir tarih itibarıyla karşılıklı durumudur⁵. Kooperatifin belirli bir tarihteki mali

³ R.G. 09.08.2016, Sa. 6728, K.T. 15.07.2016.

⁴ Sözleşme için bkz. <https://www.csb.gov.tr/db/igdir/webmenu/webmenu3336.pdf>.

⁵ İsmail, Kayar, Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Konya 1997, s. 6.

durumunun nasıl olduğu, bilanço⁶ vasıtasıyla tespit edilir. Bilançonun iktisadi ve mali durum hakkında ilgililere doğru fikir verebilmesi için, ticari esaslar gereğince eksiksiz, açık ve kolay anlaşılır bir şekilde düzenlenmesi gerekir⁷. Ticari esaslara uygun olarak düzenlenen bilanço, kooperatifin iktisadi ve mali durumunun anlaşılmasına yardım etmek üzere malvarlığının değerinin tam bir listesini belirtir⁸.

Kooperatifler Kanunu m. 63'de, mali durumun bozulmasının belirlenmesinde ölçü olarak "kooperatif varlığı" kabul edilmiştir. Kooperatif varlığının ölçü olarak kabul edilmesinin nedeni, sermaye şirketlerinin sabit ve değiştirilmesi sıkı şartlara bağlı olan esas sermayesinin kooperatiflere yabancı olmasıdır⁹. Kooperatiflerin sermayesi, ortaklıkların aksine sabit değildir¹⁰. Bu husus, KoopK. m. 2/3'de "sermaye miktarı sınırlandırılarak kooperatif kurulamaz" şeklinde ifade edilmiştir. Kooperatiflerde bulunan, giren- çıkan ortaklar ile değişken bir sermaye kavramı ortaklıklar hukukuna oldukça yabancıdır¹¹. Kooperatiflerde sermayenin ve ortak sayısının değişir olması "açık kapı ilkesinin" benimsenmesinden kaynaklanmaktadır¹².

Kooperatiflerin mali durumunun bozulmasının belirlenmesinde belirleyici rol oynayan varlıktan, kooperatifin kuruluşunda ana sözleşmede gösterilen¹³, ticaret siciline tescil¹⁴ edilen ve ortakların

6 TTK. m. 73'e göre "*Türkiye Muhasebe Standartlarında aksi öngörülmemişse bilançoda, duran ve dönen varlıklar, öz kaynaklar, borçlar ve dönem ayırıcı hesaplar ayrı kalemler olarak gösterilir ve yeterli ayrıntıya inilerek şemalandırılır. Duran varlıklar içinde işletmeye devamlı surette tahsis edilmiş bulunan varlıklar yer alır*".

7 **Kayar-** Tedbirler, s. 7.

8 **Orhan Nuri, Çevik**, Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 1990, s. 710.

9 **Kayar-** Tedbirler, s. 92.

10 **Reha, Poroy/ Ünal, Tekinalp/ Ersin Çamoğlu**, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 11. Bası, İstanbul 2009, N. 1761, s. 982.

11 **Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu**, N. 1761, s. 982; **Kayar-** Tedbirler, s. 92.

12 **Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu**, N. 11799, s. 992; **Çevik**, s. 141; **İlker, Tüneri**, Kooperatifler Uygulaması, Ankara 2007, s. 73.

13 KoopK. m. 4/4'de, ortakların pay tutarının ana sözleşmeye yazılması gerektiği ifade edilmiştir.

payları tutarından oluşan sermaye anlaşılmalıdır¹⁵. Bu sermaye kooperatifin yalnızca kuruluştaki sermaye miktarını gösterir. Kuruluştan sonra kooperatife giren ve çıkan ortakların sebep olduğu sermaye değişiklikleri varsa, değişikliklerden sonra mevcut olan sermaye dikkate alınacaktır¹⁶.

II. KOOPERATİFLERDE MALİ DURUMUN BOZULMASI HALLERİ ve MALİ DURUMUN BOZULMASININ TESPİTİ

A. Genel Olarak

Kooperatiflerde mali durumun bozulması halleri diğer ticaret şirketlerinde olduğunun aksine, anonim şirketlere atıf yapılarak düzenlenmemiştir. KoopK. m. 63’de mali durumun bozulması ve bu durumda alınacak tedbirler “*kooperatifin aczi halinde yapılacak işler*” başlığı altında düzenlenmiştir¹⁷.

14 KoopK. m. 3/ 4’de, kooperatifin sermayesinin ticaret siciline tescil edileceği ifade edilmiştir.

15 **Kayar-** Tedbirler, s. 92; **Ahmet, Türk,** Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Ankara 1999, s. 101.

16 **Kayar-** Tedbirler, s. 92.

17 Bu hüküm; “*Kooperatifin aczi halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu tanzim eder. Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir taşıye bilançosu veyahut daha yukarıda sözü geçen ara bilançosu kooperatif mevcudunun, borçlarını artık karşılamayacağını belirtiyorsa yönetim kurulu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına da keyfiyeti bildirir ve genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır. Pay senetleri çıkarılmış olan bir kooperatifte son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder. Aynı zamanda ilgili mahkemeye, Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına da bilgi verir. Ancak, ortakları ek Ödemelerle yükümlü olan kooperatiflerde, bilançoda tespit edilen açık, üç ay içinde ortakların ek ödemeleriyle kapanmadığı takdirde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına haberdar edilir. Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde mahkeme yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine iflasın açılmasını erteleyebilir. Bu takdirde, mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirleri alır*” şeklindedir.

Yapı kooperatifleri bakımından ise, kooperatifin aczi halinde yapılacak işler, konut yapı kooperatifleri tip ana sözleşmesi m. 75’de düzenlenmiştir. Bu hükme göre, “*Kooperatifin aczi halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise,*

Anılan hükümde kooperatiflerde mali durumun bozulmasının iki şeklinin düzenlendiği söylenmelidir. Bunlardan ilki, sermayenin yarısının karşılıksız kalması; ikincisi ise mevcudun borçları karşılama halidir. Bunların yanı sıra, İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan aciz hali ve ödemelerin tatili ile ilgili hükümler de kooperatifler için geçerlidir.

B. Sermayenin Yarısının Karşılıksız Kalması

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 2 “*Pay senetleri çıkarılmış olan bir kooperatifte son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder...*” şeklindedir. Bu hükümde kooperatif varlığının yarısının karşılıksız kalmasından söz ediliyorsa da bundan sermayenin yarısı anlaşılmalıdır¹⁸.

Sermayenin yarısının karşılıksız kalması demek, şirketin mevcut ve alacakları toplamının, borçları toplamından fazla olması ve bu fazlalığın sermayenin yarısından az olmasıdır¹⁹. Kooperatifler Kanunu'nda hangi andaki varlığın yarısının karşılıksız kalacağı gösterilmemiştir. Bu hususta durumun tespit edildiği bilanço tarihi itibarıyla mevcut olan sermaye miktarının ölçü olarak kabul edileceği ifade edilmiştir²⁰.

Sermayenin yarısının karşılıksız kalması, son faaliyet yılında oluşan veya geçmiş yıllardan aktarılan zararlar sonucu meydana gelebileceği gibi, bir alacaklının kooperatifin yarısı mevcudunu haczetmesiyle de

---

yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu tanzim eder. Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilançosu veyahut da yukarıda sözü geçen ara bilançosu kooperatif mevcudunun borçlarını artık karşılayamayacağını gösteriyorsa yönetim kurulu Çevre ve Şehircilik Bakanlığına durumu bildirerek genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır. Son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder. Aynı zamanda ilgili mahkeme ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bilgi verir. Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine mahkeme iflasın açılmasını erteleyebilir. Bu takdirde, mahkeme mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru (yedemin) atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirler alır.”

18 **Kayar-** Tedbirler, s. 92.

19 **Kayar-** Tedbirler, s. 111.

20 **Kayar-** Tedbirler, s. 93.

meydana gelebilir²¹. KoopK. m. 63/ 2’de pay senetlerinden söz edilmiştir. Kooperatiflerde kıymetli evrak niteliğinde pay senetleri söz konusu değildir²². Burada belirtilen pay senetleri, “ortaklık senedini”²³ ifade etmek için kullanılmıştır²⁴. KoopK. m. 63/ 2 hükmü, maddenin açık ifadesi gereği, kooperatif varlığının yarısının karşılıksız kalması durumunun son yılın bilançosunda tespit edilmiş olması halinde uygulanır.

Kooperatiflerin ticari işletme işletmek amacıyla değil de ortakların menfaatlerini korumak ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulması sebebiyle, kooperatiflerde sermayenin yarısının kaybedilmesi bir iflas sebebidir (Karş. İİK. m. 179/ 1)²⁵.

C. Borca Batıklık

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 1’de, kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise, yönetim kurulunun piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilanço tanzim edeceği ifade edilmiştir. Bu hükümde geçen “aciz hali” İİK. m. 178/ 1 hükmünde de geçmektedir. İİK’nın anılan hükmünün ilk cümlesine göre, iflasa tabi olan bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasına karar verilmesini talep edebilir.

Borç ödemededen aciz hali ile borca batıklık kavramlarının bazı durumlarda birbirleri yerine kullanılmış olması tereddütlere yol açmaktadır. Borca batıklıkta, tüm aktifi, muaccel olsun olmasın şirketin

²¹ **Kayar-** Tedbirler, s. 112.

²² **Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu**, N. 1783, s. 985; **Gönen, Eriş**, Uygulamalı Kooperatifler Hukuku, Ankara 2001, s. 1103.

²³ Ortaklık senedi KoopK. madde 18’de düzenlenmiştir. Bu hüküm; “*Her ortağın üyelik haklarının, ada yazılı ortaklık senedi ile tescil olunması şarttır. Bu senede kooperatifin unvanı, sahibinin adı ve soyadı, iş ve konut adresi, kooperatife girdiği ve çıktığı tarihler yazılır. Bu hususlar, senet sahibi ile kooperatifi temsile yetkisi olan kişiler tarafından imzalanır. Ortağın yatırdığı veya çektiği paralar tarih sırasıyla kaydedilir. Bu kayıtlar kooperatifin ödediği paralara ait ise ortak imza eder. İmzalı ortak senedi makbuz hükmündedir. Mezkür senet anasözleşmeyi ihtiva etmek şartıyla ortaklık cüzdanı şeklinde de düzenlenebilir. Ortaklık senetleri kıymetli evrak niteliğinde olmayıp sadece beyine vesikası hükmündedir*” şeklindedir.

²⁴ **Eriş**, s. 1103.

²⁵ **Kayar-** Tedbirler, s. 97.

tüm borçlarını karşılamaya yetmemektedir²⁶. Borca batıklık, pasiflerin aktifleri aşması şeklinde de tanımlanmaktadır²⁷. Borca batıklık halinde malvarlığı yetersizliği, aciz halinde ise likidite yetersizliği söz konusudur²⁸. Borca batıklık durumu KoopK. m. 63/ 2’de belirtilen sermayenin yarısının karşılıksız kalması durumundan da farklıdır. Sermayenin yarısının karşılıksız kalması hali, kural olarak yıllık bilançodan anlaşılır; borca batıklık hali ise çıkarılacak bir ara bilanço ile tespit edilir²⁹.

Borca batıklık, mali durumun bozulmasına ilişkin diğer hallerden daha önemli bir durumu ifade eder. Çünkü kooperatifin malvarlığı alacaklılar açısından önemlidir. Borca batıklık hali, İİK. m. 179’da bir doğrudan doğruya iflas sebebi olarak düzenlenmiştir. Bu durumdaki kooperatiflerin iflası, yönetim kurulundan başka, borca batık olduğunu ispat etmek şartıyla alacaklılar tarafından da istenebilir³⁰.

D. Aciz Hali

Aciz hali, borçlunun ödeme araçlarından yoksunluğu sebebiyle, derhal ödenmesi gereken borçlarını ödeme konusundaki sürekli

---

²⁶ **Oğuz, Atalay**, Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, İzmir 2007, s. 21; **Sabri Burak Arzova/ Murat Yavaş/ Barış Küçük**, Hukuki ve Mali Yönden İflasın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu, Ankara 2016, s. 56- 57; **Hakan, Pekcamtez/ Oğuz, Atalay/ Meral, Sungurtekin Özkan/ Muhammet, Özokes**, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016, s. 441; **Timuçin Muşul**, İcra ve İflas Hukuku Esasları, Ankara 2017, s. 749; **Timuçin Muşul**, İflasın Ertelenmesi, İstanbul 2008, s. 36.

²⁷ **Baki, Kuru**, İcra İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2004, s. 995. **Baki, Kuru**, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2016, s. 539; **Talih Uyar**, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ocak 2009, Cilt 10, s. 15558.

²⁸ **Barış, Toraman**, İcra ve İflas Hukuku’na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflasın Ertelenmesi Talebi, Ankara 2007, s. 176; **Yusuf Üstün/ Muhittin Aydın**, Kooperatifler Hukuku, Ankara 2014, s. 394.

²⁹ **Atalay**- İflasın ertelenmesi, s. 24; **Eriş**, s. 1102; **Kayar**- Tedbirler, s. 127; **Hakan, Pekcamtez**, Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991, s. 32. Borca batıklık halinin yıllık bilançodan da anlaşılabilmesi yönünde bkz. **Baki, Kuru**, “Pasifi Aktifinden Fazla Olan Sermaye Şirketlerinin İflası”, Adalet Dergisi, Y. 61, Sa. 10, Ekim 1979, s. 625; **Toraman**, s. 172.

³⁰ **Kayar**- Tedbirler, s. 98.

yoksunluğudur³¹. Aciz halinde ön planda olan husus, onu ortaya çıkaran unsur olan likidite yetersizliğidir³². Likidite genel olarak bir varlığın düşük maliyetle ve hızlı bir şekilde nakde dönüşme yeteneğidir. Aciz halinin önemi, işletmenin borçlarını ödeyebilme yeteneğini ifade etmesinden kaynaklanmaktadır³³. Likidite yetersizliği ile kastedilen, kooperatifin ödeme araçlarına sahip olmaması, başka bir deyişle yeterli nakdinin veya çok hızlı şekilde nakde çevrilebilecek mallarının bulunmamasıdır³⁴.

Aciz hali, çoğu kez kendisini ödemelerin tatil edilmesiyle gösterir. Aciz hali ve ödemelerin tatili aynı şey olmamakla birlikte aralarında yakın bir ilişkinin bulunduğu kabul edilmektedir³⁵. Borca batık olan bir kooperatif, borçları henüz muaccel değilse veya mevcutları ya da temin ettiği krediler ile muaccel borçlarını ödeyebiliyorsa, ödemelerini tatil etmiş değildir. Mali durumunda herhangi bir kötüleşme olmayan bir kooperatif de çeşitli nedenlerle ödemelerini tatil edebilir. Bu nedenle, eğer ödemelerin tatili mali durumun bozulmasına dayanıyorsa, mali durumun bozulması ile ödemelerin tatili arasında sebep sonuç ilişkisi olduğu söylenebilir³⁶.

Kooperatifin aciz halinde bulunması durumunda, iflasını istemek kural olarak zorunlu değildir. İİK. m. 178/ 1'e göre, aciz hali ihtiyari bir iflas sebebi olarak düzenlenmiştir. Borçlu kooperatif, mallarına konulmuş olan hacizleri düşürmek ve alacaklılar arasında iflas ile eşit olarak mallarının taksim edilmesini sağlamak amacıyla kendi iflasını isteyebilir³⁷. Ancak, kooperatif alacaklılarından biri, kooperatif aleyhine

31 **Oğuz, Atalay**, Anonim Şirketlerin İflası, İzmir 1996, s. 34; **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, s. 450; **Kuru-** İstinaf, s. 535; **Muşul**, s. 744; **Muşul-** İflasın Erteleenmesi, s. 48; **Pekcanitez**, s. 33; **Kayar-** Tedbirler, s. 122; **Atalay-** İflasın ertelenmesi, s. 21; **Toraman**, s. 175; **Uyar**, s. 15558.

32 **Atalay-** İflasın Erteleenmesi, s. 37; **Üstün/ Aydın**, s. 394.

33 **Toraman**, s. 175.

34 **Atalay-** İflasın Erteleenmesi, s. 37.

35 **Atalay-** İflasın Erteleenmesi, s. 24; **Kuru-** El Kitabı, s. 984; **Kayar-** Tedbirler, s. 120; **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, s. 431; **Saim, Üstündağ,** İflas Hukuku, İstanbul 2007, s. 57.

36 **Kayar-** Tedbirler, s. 120.

37 **Pekcanitez**, s. 26.

haciz yolu ile takipte bulunur ve bu haciz nedeniyle kooperatifin yarı mevcudu elinden çıkar ve kooperatifin kalan mevcudu, vadesi gelmiş veya vadesi bir yıl içinde dolacak borçlarını ödemeye yetmezse, bu durumda kooperatif aczini bildirerek iflasını istemek zorundadır (İİK. m. 178/ 3).

E. Ödemelerin Tatili

Ödemelerin tatili borçlunun, muaccel ve çekişmesiz borçlarını genel ve devamlı şekilde ödememesi veya ödeyememesidir³⁸. Borçlunun ödemelerini tatil etmiş olması hali, kooperatifler hakkında da geçerli bir doğrudan doğruya iflas sebebidir (İİK. m. 177/ 1, b. 2). Borçlunun pasifinin aktifinden fazla olması veya borçlunun borçlarını ödemekten aciz halinde bulunması ödemelerin tatili demek değildir. Buradaki ödemelerin tatili ile kastedilen, borçlunun devamlı ve genel bir şekilde ödemelerini tatil etmiş olmasıdır³⁹.

Ödemelerin tatili, borca batık olma halinden farklıdır. Borca batık bir kooperatif, kredileri sayesinde ödemelerini sürdürüyor olabileceği gibi, borca batıklık söz konusu olmamasına rağmen, sırf nakit yokluğu sebebiyle ödemelerini tatil etmiş olması da mümkündür⁴⁰.

III. KOOPERATİFLERDE MALİ DURUMUN BOZULMASI HALİNDE ALINACAK TEDBİRLER

A. Genel Olarak

Mali durumu bozulan bir kooperatif, resmi bir kurumun müdahalesi olmaksızın mali durumunun düzelmesini sağlayabilir. Örneğin; kooperatif, iflastan kurtulmak amacıyla, konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma kurumlarına başvurabilir. Bunun yanında mali durumun bozulması halinde alınacak diğer tedbirler ise iki grupta incelenebilir. Bunlardan ilki, mali durumdaki bozulmayı, tedbir almaya yetkili yerlere duyurma amacını taşımaktadır. İkincisi ise, mali durumun düzeltilmesi amacına yönelik olan, esasa ilişkin tedbirlerdir.

---

38 **Pekcanitez**, s. 24; **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, s. 431- 432; **Kuru- İstinaf**, s. 491; **Muşul**, s. 742; **Muşul- İflasın Ertenilmesi**, s. 49; **Atalay- İflasın Ertenilmesi**, s. 24; **Kayar- Tedbirler**, s. 119; **Toraman**, s. 176.

39 **Pekcanitez**, s. 24.

40 **Atalay- İflasın ertelenmesi**, s. 22- 23; **Pekcanitez**, s. 33; **Kuru- İstinaf**, s. 492.

B. Mali Durumun Bozulmasının İlgili Yerlere Duyurulması Amacına Yönelik Tedbirler

1. Durumun Genel Kurula ve İlgili Yerlere Bildirilmesi

Mali durumu bozulan kooperatiflerde, gerekli önlemlerin alınması amacıyla, bu durumun ilgili yerlere duyurulması gerekmektedir. KoopK. m. 63/ 1’de, yıllık bilançodan, tasfiye bilançosundan veya kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebeplerin bulunması halinde hazırlanacak olan ara bilançodan, mevcudun borçları karşılamaya yetmediği anlaşılıyorsa yönetim kurulu, genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırarak ve keyfiyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’na⁴¹ ve yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na⁴² bildirecektir.

41 Kanun hükmünde “Ticaret Bakanlığı’na” bildirileceği ifade edilmiş olsa da; Kooperatifler Kanunu Ek Madde 1’de, 03.06.2010 tarihinde yapılan değişiklik ile ilgili bakanlık deyiminden diğer kooperatifler ve üst kuruluşlar için Sanayi ve Ticaret Bakanlığının anlaşılacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, bakanlığın son hali, 08.06.2011 tarihli 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenerek, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bazı görevleri, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı arasında dağıtılmıştır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname m. 2/ 1, k hükmünde kooperatifler ile ilgili görevin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına verildiği görülmektedir. Ayrıca anılan kararnamenin “Hak ve Yetkiler ile Personelin Devri ve Atıflar” başlıklı geçici 2. maddesine göre; “*Mevzuatta Gümrük Müsteşarlığına ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının bu Kanun Hükmünde Kararname ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığına devredilen birimlerinin görev ve yetkileri nedeniyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığına yapılmış olan atıflar Gümrük ve Ticaret Bakanlığına yapılmış sayılır.*” Bu sebeple Kooperatifler Kanunu m. 63’de Ticaret Bakanlığı’na yapılan atfı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak anlamak gerekir.

42 Kanun hükmünde “İmar ve İskân Bakanlığı’na” bildirileceği ifade edilmiş olsa da; Kooperatifler Kanunu Ek Madde 1’de, 03.06.2010 tarihinde yapılan değişiklik ile ilgili bakanlık deyiminden yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları için Bayındırlık ve İskân Bakanlığının anlaşılacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte bakanlığın son hali, 04.07.2011 tarihli 27984 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiştir. Anılan kararnamenin “Atıflar, Yürürlükten Kaldırılan ve Değiştirilen Hükümler” başlıklı 37. maddesine göre, “*Mevzuatta Bayındırlık ve İskân Bakanlığına yapılmış olan atıflar Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yapılmış*

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 1’de düzenlenen borca batıklık halinde alınacak tedbirler arasında durumun mahkemeye bildirilmesi hususu düzenlenmemiştir. Bunun sebebi, İİK. m. 179’a göre bu durumdaki kooperatifler için iflas istemenin zaten zorunlu olmasıdır⁴³. Borca batıklık nedeniyle genel kurulun toplantıya çağrılmasının nedeni, iflasın ertelenmesini temine yarayacak tedbirleri görüşüp kararlaştırmaktır⁴⁴.

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 2’de ise pay senetleri çıkarılmış olan bir kooperatifte son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısının karşılıksız kalması durumunda, yönetim kurulunun genel kurulu derhal toplantıya çağırarak durumu ortaklara bildireceği ifade edilmiştir.

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 2’de durumun bildirileceği genel kurulun olağan mı yoksa olağanüstü mü toplanacağı belirtilmemiştir. Ancak, genel kurulun “derhal” toplantıya çağrılacağı belirtildiği için, yapılacak genel kurul toplantısının olağanüstü olduğu kabul edilmelidir⁴⁵. Genel kurulun olağanüstü toplanarak konuyu görüşebilmesi için geçecek olan sürede zaten toplanması söz konusu olan olağan ya da olağanüstü genel kurul varsa, bu konu orada da görüşülebilir⁴⁶.

Yönetim kurulu genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırıp durumu arz ederken, bir taraftan da ilgili mahkemeye, Gümrük ve Ticaret Bakanlığına, yapı kooperatiflerinde ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na kooperatifin durumu hakkında bilgi verecektir. KoopK. m. 63/ 2’de, yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya çağırması ile durumun mahkemeye ve bakanlığa bildirilmesinin “aynı zamanda” yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu durumda önce genel kurulun toplanıp mali durumun düzelmesi için tedbir alınmasının beklenmesi, daha sonra mahkemeye ve bakanlığa bildirilmesi KoopK. m. 63/ 2 hükmüne aykırı olacaktır.

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 2’de ayrıca, ortakları ek ödemelerle yükümlü olan kooperatiflerde, bilançoda tespit edilen açığın üç ay içinde

---

sayılır.” Bu sebeple Kooperatifler Kanunu m. 63’de Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’na yapılan atfı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak anlamak gerekir.

43 **Kayar-** Tedbirler, s. 98.

44 **Kayar-** Tedbirler, s. 98.

45 **Kayar-** Tedbirler, s. 95.

46 **Eriş**, s. 1103; **Kayar-** Tedbirler, s. 96.

ortakların ek ödemeleriyle kapanmadığı durumda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın haberdar edileceği belirtilmiştir.

Kooperatifler Kanunu m. 63'de öngörülen bildirim yükümlülüklerinin yerine getirilebilmesi için düzenlenmiş bir bilanço gerekmektedir. Bilanço düzenleme yetki ve görevi yönetim kuruluna aittir. Bu sebeple genel kurula, ilgili bakanlığa ve mahkemeye bildirim yükümlülüğü yönetim kuruluna yüklenmiştir⁴⁷.

Sermayenin yarısının karşılıksız kalması halinde tedbir alınması, pay senetleri çıkarılmış olan kooperatifler için söz konusudur. KoopK. m. 63'de pay senetlerinden söz ediliyorsa da kooperatifler, kıymetli evrak niteliğinde hisse senedi çıkaramayacaklarından, bunun ortaklık payını temsil etmek amacıyla çıkarılan ve ispat belgesi olarak kullanılan ortaklık payı belgesi olduğu kabul edilmektedir⁴⁸.

2. Ara Bilanço Hazırlanması

Sermayenin yarısının karşılıksız kaldığı veya kooperatifin borca batık olduğu kural olarak bilanço ile tespit edilir. Bu durumları ortaya koyacak bilançolar, yıllık bilanço, tasfiye bilançosu veya ara bilançodur. Yıllık bilançoya göre mali durumun bozulduğu konusunda bir belirti bulunmasa bile, borçların vadesinde ödenmemesi, parasal güçlük çekilmesi gibi belirtiler varsa bir ara bilanço hazırlanmalıdır⁴⁹.

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 1'de, kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise yönetim kurulunun piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilanço tanzim edeceği düzenlenmiştir⁵⁰. Bu hükümde, ara bilanço tanzim etme yükümlülüğünün yönetim kuruluna yüklendiği görülmektedir. Yönetim kurulu, bu hükümde belirtilen aciz halinde bulunup bulunmama kararını kendisi verecektir. Ayrıca yönetim kurulunun bu konuda gerekli tedbirleri zamanında almak zorunda olduğu, aksi takdirde yönetim

⁴⁷ Üstün/ Aydın, s. 396.

⁴⁸ Kayar- Tedbirler, s. 98.

⁴⁹ Kayar- Tedbirler, s. 95.

⁵⁰ Bu ara bilanço "Borca Batıklık Bilançosu" veya "Borca Batak Bilanço" olarak da anılmaktadır. Bkz. Muşul, s. 749; Muşul- İflasın Erteleme, s. 36; Y. 19. HD. T. 10.03.2005, E. 2004/ 9014, K. 2005/ 2429 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

kurulu üyelerinin hukuki ve cezai sorumluluklarının doğacağı söylenebilir.

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 1'e göre çıkarılan ara bilançolar, tam malvarlığı bilançosudur ve bilanço kalemleri cari değer üzerinden değerlendirilir. Yani bilanço tarihi itibarıyla kooperatifin gerçek varlıkları ve borçları dikkate alınır⁵¹. Anılan hükümde, aciz hali şüphesi üzerine hazırlanacak ara bilançoda, bilanço kalemleri değerlendirilirken cari değer dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Bununla kooperatifin gerçek varlığını saptamak ve borçlarını ödeyip ödeyemeyeceğini belirlemek amaçlanmıştır⁵². Ara bilançonun bu özelliği nedeniyle, yıllık bilançoya göre aciz halinde olduğu saptanan bir kooperatifin gerçekte bu durumda olmadığı hatta sermayesinin yarısını dahi yitirmediği ortaya çıkabilir. Sermayenin yarısının kaybı yıllık bilanço ile tespit edilebilirse de, borca batıklık hali yalnızca aktiflerin satış fiyatları üzerinden değerlendirildiği ara bilanço veya tasfiye bilançosu ile anlaşılabilir⁵³.

C. Mali Durumun Düzeltilmesi Amacına Yönelik Tedbirler

1. Genel Olarak

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 3'de, kooperatifin mali durumunun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde mahkemenin, yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin iflasın ertelenmesini talep edebileceği belirtilmiştir. Bu takdirde mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru atanması gibi kooperatifin malvarlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirleri mahkemenin alacağı düzenlenmiştir.

Bu hüküm çerçevesinde mahkemeden iflasın ertelenmesinin talep edilmesi, iyileştirme projesi kapsamında konkordato veya yeniden yapılandırma teklifinde bulunulması ve bunların sonucunda alınacak olan tedbirlere değinmek gerekmektedir.

---

51 **Kayar-** Tedbirler, s. 161.

52 **Eriş,** s. 1103.

53 **Kayar-** Tedbirler, s. 95.

2. Mahkemeden İflasın Ertenmesinin Talep Edilmesi

a) Genel Olarak

İflasın ertelenmesi borca batık haldeki sermaye şirketleri ve kooperatiflerin kendileri veya alacaklılarının sunacakları bir iyileştirme projesinin mahkemece kabulü ve mahkemece verilecek süre içerisinde uygulanması neticesinde borca batık halden ve iflastan kurtulmalarına yarayan bir kurum olarak tanımlanmaktadır⁵⁴.

Kooperatiflerde ortaklar kooperatif borçlarından ötürü alacaklılara karşı sadece kooperatif malvarlığı ile sorumludurlar⁵⁵; ortakların şahıs

⁵⁴ Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes, s. 443; Seyit, Çavdar/ İnci, Biçkin, İflas ve İflasın Ertenilmesi, Ankara 2006, s. 71; Seyithan, Deliduman, İflasın Ertenilmesinin Etkileri, Kocaeli 2008, s. 5; Atalay- İflasın Ertenilmesi, s. 65; İbrahim, Ermenek, İflasın Ertenilmesi, Ankara 2009, s. 83; Selçuk, Öztekin, İflasın Ertenilmesi, İstanbul 2007, s. 15; Arzova/ Yavaş/ Küçük, s. 34; Şakir Balcı, İflasın Ertenilmesi Usul ve Esasları, Ankara 2010, s. 236; Ramazan, Arslan/ Ejder, Yılmaz/ Sema, Taşpınar Ayvaz, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2017, s. 467; Kuru- İstinaf, s. 543. Muşul, s. 747; Muşul- İflasın Ertenilmesi, s. 17; Uyar, s. 15555. 669 sayılı KHK (RG. 31.07.2016, Sa. 29787) m. 4 ile olağanüstü hal süresince iflasın ertelenmesinin istenemeyeceği ve bu yönde yapılacak taleplerin reddedileceği hükmüne bağlanmıştır. Daha sonra çıkarılan 673 sayılı KHK (R.G. 01.09.2017, Sa. 29818) ile 669 sayılı KHK'nın 4. maddesinde değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre; “*Olağanüstü halin ilanından itibaren ve devamı süresince, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 179 uncu maddesi uyarınca sermaye şirketleri ile kooperatifler tarafından iflasın ertelenmesi talebinde bulunulamaz; bu yönde yapılan talepler mahkemelerce iflasa ilişkin araştırma yapılmaksızın derhal reddedilir*”. Ayrıca aynı maddeye şu fıkralar eklenmiştir; “*Olağanüstü halin ilanından önceki dönemde yapılan iflasın ertelenmesi talepleriyle ilgili olarak; a) Olağanüstü hal süresince iflasın ertelenmesine karar verilemez. b) Olağanüstü halin ilanından sonra ve devamı süresince herhangi bir tedbir kararı verilemez, verilmişse derhal kaldırılır. c) Olağanüstü halin ilanından önceki dönemde 2004 sayılı Kanunun 179/a maddesi uyarınca verilmiş olan tedbir kararları, mahkemece ivedilikle ele alınarak, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu iddiasıyla 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi uyarınca kayyım atanan veya hâkim ortakları ya da yöneticileri hakkında adli soruşturma yürütülen sermaye şirketleri ile kooperatifler lehine verildiği anlaşılan tedbir kararları derhal kaldırılır*”.

⁵⁵ Kooperatif ana sözleşmesi ile ortaklar bakımından sınırlı sorumluluk dışında, farklı sorumluluk şekillerinin kararlaştırılması da mümkündür. KoopK. m. 33'e göre ana sözleşmede ortakların sınırsız sorumlu olacağı (KoopK .m. 29) veya ek ödemelerle yükümlü olacağı belirtilmiş (KoopK. m. 31) bir kooperatifin iflası halinde, “ iflas

şirketlerinde olduğunun aksine şahsi sorumlulukları bulunmadığından mali durumunun düzelmesi imkânı var ise düzelmenin sağlanarak borca batıklıktan ve iflastan kurtarılması, böylelikle alacaklılarının alacaklarına kavuşma imkânının tanınması borçlu kooperatif ve alacaklıları bakımından büyük önem taşımaktadır.

b) İflasın Ertelenmesi Talebinde Bulunmaya Yetkili Olanlar

Kooperatiflerde idare ve temsil yetkisi, KoopK. m. 55 hükmü uyarınca yönetim kuruluna aittir. Bu nedenle, borca batıklık bildirim ve zorunlu iflas talebiyle birlikte iflasın ertelenmesi talebini yönetim kurulu yerine getirir. Nitekim KoopK. m. 63’de de bu husus belirtilmiştir.

İcra ve İflas Kanunu m. 179/ 1’de borca batıklık bildiriminde ve iflasın ertelenmesi talebinde bulunabilecek kişiler bakımından “yönetim kurulu” ibaresi değil, “*idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler*” ifadesi kullanılmıştır. Bu hüküm bütün sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından uygulanması gereken ortak bir hüküm olduğundan, kanun koyucu “idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler” ifadesini tercih etmiştir⁵⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin münferit olarak iflasın ertelenmesini talep etmelerinin mümkün olmayacağı; bunu bir karara dayanarak ileri sürebilecekleri ifade edilmiştir⁵⁷. Yönetim kurulunun yanı sıra alacaklıların da iflasın ertelenmesi talebinde bulunabilecekleri belirtilmiştir⁵⁸. Alacaklılara da bu hakkın tanınmış olmasının altında yatan neden, alacaklı tarafından muhtemel iflas kararının ertelenmesi talep edilen borca batık kooperatifin, erteleme sürecinde faaliyetine devam ederek ayakta kalmasından, en az kooperatif kadar, hatta bazı durumlarda kooperatiften daha fazla yarar sağlanabileceği düşüncesidir⁵⁹.

---

idaresi sıra cetvelini düzenlemekle beraber ortaklardan her birinin payına düşen borcun ödenmesini kendilerinden ister. Tahsil olunamayan meblağlar diğer ortaklar arasında bölüşülür” denilmektedir.

⁵⁶ **Ermenek**, s. 165.

⁵⁷ **Kayar-** Tedbirler, s. 198; **Pekcanitez**, s. 50.

⁵⁸ **Toraman**, s. 68.

⁵⁹ **Toraman**, s. 68.

Ortakların kooperatiften alacaklı oldukları hallerde, onların da alacaklı sıfatıyla mahkemeden doğrudan doğruya iflası ve iflasın ertelenmesini talep edebilecekleri belirtilmektedir⁶⁰.

Kooperatifin tasfiye aşamasına girmesinden sonra, borca batıklığın anlaşılması üzerine, tasfiye memurlarının borca batıklık sebebiyle doğrudan iflas için mahkemeye müracaat yükümlülükleri ve yetkileri bulunmasına rağmen, tasfiye memurlarının iflasın ertelenmesi talebinde bulunmaları mümkün değildir. Nitekim tasfiye memurlarının iflasın ertelenmesi talebinde bulunamayacakları İİK. m. 179/ 1 hükmünün ifadesinden de anlaşılmaktadır. Zira bu hükümde tasfiye memurları, borca batıklık bildiriminde bulunabilecek kişiler arasında sayılmış olup, iflasın ertelenmesi talebinde bulunabilecekler arasında belirtilmemiştir.

Kooperatiflerde iflasın ertelenmesi talebinin vekil aracılığıyla da yapılması mümkündür. HMK. m. 74'de, davaya vekalette özel yetki verilmesi gereken haller arasında, "*müvekkilin iflasını istemek, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifi*" sayılmakla birlikte, iflasın ertelenmesi talebi belirtilmemiştir. Ancak vekilin kooperatif hakkında iflasın ertelenmesini talep edebilmesi için vekâletnamesinde özel yetkisinin bulunmasının gerektiği kabul edilmektedir⁶¹.

c) İflasın Ertelenmesi Talebinin Zamanı ve Şekli

İcra İflas Kanunu m. 179'da iflasın ertelenmesi talebinin ne zamana kadar yapılabileceği konusunda bir düzenleme yer almamaktadır. Aynı şekilde, konuyu ele alan TTK m. 377'de ertelemenin talep edilebileceğinin belirtilmesiyle yetinilmiş olup, bunun yargılamanın hangi aşamasına kadar yapılabileceği hususu düzenlenmemiştir.

Doktrinde hâkim görüş, erteleme talebinin kooperatifin borca batık olduğunun mahkemeye bildirilmesi ile birlikte yapılabileceği gibi, ayrıca

⁶⁰ Kayar- Tedbirler, s. 198.

⁶¹ İflastan söz edilmeksizin sadece iflas ertelemesi talebiyle mahkemeye müracaat edilmiş ise, bu talep zorunlu olarak borca batıklık bildirimini ve doğrudan iflas talebini de içereceğinden avukatın özel yetkisinin bulunması zorunludur (bkz. **Atalay-** İflas, s. 80- 81; Y. 19. HD, T. 31.01.2008, E. 8311, K. 584 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); **Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz**, s. 467).

mahkemece henüz iflasa karar verilmemiş olmak kaydıyla daha sonra da ileri sürülebileceği yönündedir⁶².

Borca batık bir kooperatifin yetkili mahkemeden iflasın ertelenmesini talep etmesi durumunda, bu başvurunun çekişmesiz yargı sürecini başlatacağı doktrinde ifade edilmektedir⁶³. Borca batıklığın mahkemeye bildirilmesi ile birlikte iflasın ertelenmesi talebinde bulunulması durumunda, mahkeme öncelikle borca batıklık durumunu, sonra da erteleme şartlarını inceleyecektir. Alacaklılar İİK. m. 179'a göre kooperatifin borca batık olduğunu ileri sürerlerse kural olarak iflas da isterler. Ancak, iflas yerine iflasın ertelenmesini istemelerine bir engel yoktur. Alacaklıların borca batıklık nedeniyle iflas istemeleri halinde diğer alacaklılar veya yönetim kurulu; yönetim kurulunun yalnızca borca batıklığı mahkemeye bildirdiği hallerde ise yönetim kurulu veya alacaklılar iflasın ertelenmesini isteyeceklerse, bunu ayrı ve hasımsız bir dava şeklinde ileri sürebilirler⁶⁴.

6728 sayılı Kanun ile İİK. m. 179'da yapılan değişiklik ile iflasın ertelenmesi talebinde, yetkili mahkeme olarak “*son bir yıldan uzun süreli şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkeme*” belirtilmiştir. Buna göre yetkili ve görevli mahkeme son bir yıldan uzun süre ile şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir. Burada mahkemenin yetkisi kesin yetki olup, taraflar yetki sözleşmesi yapamazlar. Aksine yapılan sözleşme, kamu düzenine aykırı olduğundan yok hükmündedir ve mahkemeyi bağlamaz. Zira bu husus bir dava şartıdır⁶⁵.

Erteleme yargılaması başlıklı İİK. m. 179/ a hükmünde, mahkemece erteleme talebi üzerine yapılacak işlemler ve alınacak tedbirler belirtilmektedir. İflas erteleme talebi mahkeme tarafından öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır (İİK. m. 179/ a, 9).

62 **Pekantez**, s. 52; **Kayar-** Tedbirler, s. 200; **Öztek**, s. 34; **Atalay-** İflasın Ertenilmesi, s. 71.

63 **Pekantez**, s. 29, 30; **Ali Cem, Budak**, “Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı, Ankara 2006, s. 140; **Kayar-** Tedbirler, s. 201. İflasın ertelenmesinin şirketler hukukuna özgü, düzenleme amaçlı bir geçici hukuki koruma olduğu yönündeki görüş için bkz. **Atalay-** İflasın Ertenilmesi, s. 73- 75.

64 **Kayar-** Tedbirler, s. 201.

65 **Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz**, s. 444.

Mahkeme, projeyi ciddi ve inandırıcı bulur ve kooperatifi iflasın ertelenmesine layık görürse aşağıdaki şartların varlığının tespiti ile iflasın ertelenmesine karar verebileceği gibi; kooperatifin borca batık olmadığını tespit ederse erteleme talebi ile iflas davasının reddine; aksi takdirde kooperatifin iflasına karar verir (İİK. m. 179/ a, 10). İflasın ertelenmesi talebi üzerine mahkemece verilen nihai kararlara karşı borçlu şirket veya kooperatif ya da erteleme talep eden alacaklı tarafından kararın tebliğinden; diğer ilgililer tarafından ise kararın ilanından itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir. Bölge adliye mahkemesi tarafından verilen kararlara karşı da aynı esaslar dâhilinde on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir (İİK. m. 179/ c, 1).

d) Mahkemenin İflasın Ertelenmesi Talebini Kabul Edebilmesi İçin Aranılan Koşullar

i. Maddi Koşullar

i. Borca Batıklık

Gerek kooperatif yönetim kurulu gerek bir alacaklı tarafından iflasın ertelenmesinin talep edildiği durumlarda, asliye ticaret mahkemesinin iflasın ertelenmesi talebini kabul edebilmesi için varlığı gerekli ilk koşul, kooperatifin borca batık durumda bulunması ve bu durumun mahkemece tespit edilmiş olmasıdır (İİK. m. 179; TTK. m. 376)⁶⁶.

İflasın ertelenmesi ancak şirketin veya kooperatifin borca batık olduğu hallerde söz konusu olduğundan, erteleme kararı verilebilmesi için bu durumun tespit edilmesi gerekir⁶⁷. Kooperatifin borca batık olduğunun mahkemeye bildirilmesi durumunda, mahkeme bu durumu re'sen araştırarak ve bildirimde bulunanın ispatı ile bağlı kalmayacaktır⁶⁸. Ancak şirket, borca batık olduğunu gösteren tüm belgeleri mahkemeye sunmalıdır. Bununla birlikte, re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda mahkeme tarafların gösterdiği

⁶⁶ **Atalay-** İflasın Ertelenmesi, s. 76; **Pekantez,** s. 48; **Öztek,** s. 42; **Pekantez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özkes,** s. 450; **Muşul,** s. 751; **Muşul-** İflasın Ertelenmesi, s. 34; **Kuru-** İstinaf, s. 548; **Uyar,** s. 15558; **Kayar-** Tedbirler, s. 242.

⁶⁷ İcra ve İflas Kanunu m. 179'da 6728 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle TTK. m. 376 ile uyum sağlamak amacıyla "*borçların aktifinden fazla olması*" kavramı terkedilerek "*borca batıklık*" kavramının kullanıldığı görülmektedir.

⁶⁸ **Kayar-** Tedbirler, s. 243.

delillerle bağlı değildir; bir vakıanın ispatı için gerekli olan tüm delillere başvurabilir⁶⁹.

Borca batıklığın mahkeme tarafından anlaşılabilmesi için, kooperatif tarafından sunulan, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançonun (İİK. m. 179/ 1) incelenmesi ve buna göre karar verilmesi gerekir. Ancak bu husus özel ve teknik bilgiyi gerektirdiğinden HMK. m. 266 uyarınca, mahkeme bu incelemeyi bilirkişi aracılığı ile yapmalıdır⁷⁰.

ii. Mali Durumun İyileştirilmesi İmkânı

İflas kararının ertelenmesi talebinin kabul edilmesinin diğer bir şartı, kooperatifin mali durumunun iyileştirilebilmesinin mümkün olmasıdır⁷¹. Kooperatifin borca batık olmasına rağmen, bu durumun bertaraf edilmesi ve kooperatifin normal faaliyetlerine devam edebilmesi ihtimalinin yüksek olduğu konusunda objektif gerekçelere dayalı bir kanaatin oluşması gerekir⁷². İyileştirme ümidinin varlığını ispat yükü erteleme talebinde bulunana aittir. Buradaki ispatın konusu, iyileşme ihtimalinin mevcut olup olmadığıdır, bu sebeple tam ispat değil yaklaşık ispat aranır⁷³.

İflasın ertelenmesini talep eden yönetim kurulu veya alacaklı, kooperatifin mali durumunun iyileştirilebilmesi için öngörülen tedbirleri içeren iyileştirme projesini mahkemeye sunmak zorundadır (İİK. m. 179/ 1). Mahkeme, buna göre kooperatifin mali durumunun düzelişip düzelmeyeceği konusunda karar verir.

İyileştirme projesinde, yeni nakit kaynak konulması dâhil nesnel ve gerçek kaynaklar ve önlemler ile erteleme süresince tüm işletme

---

69 **İsmail, Kayar**, “İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık ve İyileştirme Projesi İle İlgili Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, EÜİİBF, Sa. 33, Temmuz- Aralık 2009, s. 21.

70 **Pekcanitez**, s. 327; **Kuru-** İstinaf, s. 548; **Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu**, s. 812. Bkz. Y. 19. HD, T. 14.12.2001, E. 6232, K. 8385 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası); **Kayar-** Değerlendirme, s. 24.

71 **Atalay-** İflasın Ertelenmesi, s. 92- 93; **Pekcanitez**, s. 52; **Öztek**, s. 42; **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin Özkan/ Özekes**, s. 450; **Muşul**, s. 752- 753; **Muşul-** İflasın Ertelenmesi, s. 99; **Uyar**, s. 15564; **Kayar-** Tedbirler, s. 244.

72 **Atalay-** İflasın Ertelenmesi, s. 103.

73 **Öztek**, s. 43; **Atalay-** İflasın Ertelenmesi, s. 103.

giderlerinin ve çalışma sermayesinin nasıl karşılanacağı gösterilir (İİK. m. 179/ 2). Mevcut borçların ödeme süre ve tutarlarını, alacaklıların adreslerini, faaliyet gösterilen sektörün özelliklerine göre stoklar ile bunların bekleme sürelerini ve tutarlarını gösteren listeler, vergi dairesine sunulmuş en son bilanço ve gelir tablosu, şirket veya kooperatifin ticaret sicili tasdiknamesi ile iyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olduğunu gösteren diğer bilgi ve belgelerin, işletmenin devamlılığı esasına göre düzenlenmiş ara bilançoyla birlikte mahkemeye sunulması zorunludur (İİK. m. 179/ 3). Bu liste ve belgelerin iflasın ertelenmesi talebiyle birlikte sunulmaması veya mahkemece verilecek iki haftalık kesin süre içinde tamamlanmaması hâlinde iflasın ertelenmesi talebi ispatlanamamış sayılır ve borca batık olduğunun anlaşılması hâlinde talep sahibi kooperatifin iflasına karar verilir (İİK. m. 179/ 4).

Mahkeme, iflasın ertelenmesi talebi hakkında karar vermeden önce, iyileştirme ümidinin varlığı konusunda, bilirkişi aracılığı ile mali tablo ve verimlilik analizi hazırlatarak kooperatifin mali durumunun dinamik yönlerini de araştırmalıdır⁷⁴.

ii. Şekli Koşullar

i. Fevkalade Mühletten Yararlanmamış Olma

4949 sayılı Kanunla İİK. m. 329/ a maddesinde değişiklik yapılmıştır. Bu hükmün değişiklikten sonraki haline göre, “*Bir sermaye şirketi veya kooperatif fevkalade mühlet elde ettiği takdirde, mühletin bitiminden itibaren bir yıllık süre içinde 179 ve devamı maddeleri uyarınca iflasın ertelenmesinden yararlanamaz*”. Bu hüküm, kooperatifin mühletin bitiminden itibaren bir yıl içinde borca batık hale gelmesi ve fakat mali durumunun iyileştirilmesi ihtimalinin bulunmasının her zaman mümkün olması sebebiyle eleştirilmektedir⁷⁵.

İcra ve İflas Kanunu 179. maddesine 6728 sayılı Kanun’un birinci maddesi ile eklenen son fıkraya göre; “*Daha önce iflasın ertelenmesinden yararlanmış bir sermaye şirketi veya kooperatif, duruma göre uzatma dâhil erteleme süresinin bitiminden itibaren bir yıl*

⁷⁴ Atalay- İflasın Ertelenmesi, s. 104; Öztekin, s. 61; Ermenek, s. 218- 221.

⁷⁵ Atalay- İflasın Ertelenmesi, s. 59; Ermenek, s. 190- 191.

*geçmedikçe iflasın ertelenmesi talebinde bulunamaz*⁷⁶. Bu düzenleme ile iflas ertelenmeden yararlanmış olan bir kooperatif, uzatma dâhil erteleme süresi bittikten sonra, bir yıl geçmedikçe tekrar iflasın ertelenmesi talebinde bulunamayacaktır.

ii. Erteleme Masraflarının Peşin Olarak Yatırılması

İflasın ertelenmesi kararı üzerine yapılacak olan işlemler nedeniyle önemli bazı masraf kalemleri ortaya çıkar. İflasın ertelenmesine karar verilebilmesi için masrafların peşin olarak yatırılması, erteleme bir şartı olarak Kanun'da yer almamaktadır. Ancak konkordatoya ilişkin İİK. m. 286/ 2'de masrafların peşin olarak yatırılması öngörülmüştür. Doktrinde, iflasın ertelenmesi halinde de masrafların peşin olarak ödenmesi gerektiği ifade edilmektedir⁷⁷.

e) İflasın Ertenilmesi Halinde Alınacak Tedbirler

İcra ve İflas Kanunu m. 179/a, erteleme yargılaması başlığı altında, aynı zamanda iflasın ertelenmesi kararı ile birlikte alınabilecek tedbirleri de düzenlemektedir. İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli her türlü tedbiri iyileştirme projesini de göz önünde tutarak alacaktır (KoopK. m. 63/ 3).

Kooperatifler Kanunu m. 63/ 3, iflasın ertelenmesi kararı üzerine, şirket malları için gerekli tedbirlerden, malların defterinin tutulmasını belirtmiştir. Ancak mevcut durumun tespiti, bu durumun değişmesini engelleyemeyeceğinden, defter tutulması tek başına malvarlığının korunmasına uygun bir tedbir değildir. Malların defterinin tutulması

⁷⁶ Bu düzenlemenin sebebi, madde gerekçesinde "4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sırasında iflasın ertelenmesi ile fevkalade hallerde mühlet kurumları arasında, Kanun'un 329/a maddesi ile bir bağlantı sağlanmış ve bu iki müesseseden birinden yararlanan borçlu için, diğerine başvuru bakımından bir yıllık engel geliştirilmiş idi. 179. maddenin ikinci fıkrası ile bu bağlantı, birden çok iflasın ertelenmesi talebi ile de sağlanmakta ve böylelikle borçlunun, aslında bir lütuf (atıfet) olan bu kurumu istismar etmesinin önüne geçilmek istenmektedir." şeklinde belirtilmiştir.

⁷⁷ Pekcantez/ Atalay/ Sungurtekin- Özkan/ Özekes, s. 449; Muşul, s. 753; Muşul-İflasın Ertenilmesi, s. 112; Uyar, s. 15565; Atalay- İflasın Ertenilmesi, s. 59; Özbek, s. 40.

mahkemeye, şirketin mali durumunun iyileştirilmesi ümidinin var olup olmadığının tespiti bakımından yardımcı olabilir⁷⁸.

İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, bu kararı ile birlikte kayyım atanmasına da karar verir (İİK. m. 179/ a, 1). İflasın ertelenmesi talebi, kayyımın atanmasına ilişkin karar, kayyımın mahkemece belirlenmiş görevleri ve temsil yetkisi ile bunların sınırları tescil edilmek üzere ticaret sicili müdürlüğüne bildirilir ve ilan ettirilir (İİK. m. 179/ a, 2). İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, bunlar dışında kooperatif malvarlığının ve alacaklıların menfaatlerinin korunması için gerekli gördüğü başkaca tedbirlerin alınmasına da karar verebilir (İİK. m. 179/ a, 3)⁷⁹.

Mahkeme ayrıca İİK. m. 179/b, 2, 3 hükümleri saklı kalmak ve toplam iflasın ertelenmesi süresinden sayılmak kaydıyla, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dâhil olmak üzere şirket veya kooperatif aleyhine takip yapılmasını yasaklayabilir veya evvelce başlatılmış takipleri durdurabilir. Bu süre içinde ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanmaz; bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez (İİK. m. 179/ a, 3).

Mahkeme, projeyi ciddi ve inandırıcı bulur ve kooperatifi iflasın ertelenmesine layık görürse iflasın ertelenmesine karar verebilir. Ayrıca kooperatifin borca batık olmadığını tespit ederse erteleme talebi ile iflas davasının reddine karar verir. Aksi takdirde kooperatifin iflasına karar verir.

İflasın ertelenmesi talebi hakkındaki yargılama sırasında tedbir talebinin reddi veya bu talebin kabulü hâlinde, aynı mahkemeye yapılacak itiraz üzerine verilecek kararlara karşı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341 ve devamı hükümleri uyarınca istinaf yoluna başvurulabilir (İİK. m. 179/ a, 4). Bu tedbir kararları geçici hukuki koruma niteliğinde olduğundan, istinaf yoluna başvurulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin vereceği karara karşı temyiz yoluna başvurulamaz (HMK. m. 362/ 1, f).

⁷⁸ **Atalay-** İflasın Ertenilmesi, s. 138.

⁷⁹ Alınabilecek diğer tedbirlerin başında, şirketin taşınmazlarının tapu kaydına, devir ve yeni yükümlülükler tesisi yasağı şerhi konulması gelmektedir. Bkz. **Atalay-** İflasın Ertenilmesi, s. 146; **Öztek**, s. 142; Y. 19. HD., T. 8.7.2004, E. 3011, K. 8154 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

İflasın ertelenmesi kararı ile birlikte alınıp alınmayacağı tartışılan tedbirlerden birisi de, kooperatife ait bazı işletmelerin faaliyetlerinin durdurulup durdurulamayacağına ilişkindir. Bir görüşe göre, hâkim iyileştirme projesine müdahale edemeyeceğinden, işletmelerin faaliyetlerinin durdurulmasına karar veremez⁸⁰. Başka bir görüşe göre ise, hâkim malvarlığının muhafaza edilmesi bağlamında bazı işletmelerin faaliyetlerinin durdurulmasına karar verebilmelidir⁸¹.

Mahkeme azami bir yıl süre ile iflası erteleyebilir. Bu süre mahkemece uygun görülmesi hâlinde bir yıl daha uzatılabilir (İİK. m. 179/ b, 4)⁸².

Mali durumun iyileştirilmesi için alınacak tedbirler çok çeşitli olabilir. Bunlar borca batık hale gelmiş olan kooperatifin yapısında verimliliğin tekrar kazanılması amacına yönelik olarak bazı değişikliklerin yapılması şeklinde olan yapısal iyileştirme tedbirleri olabileceği gibi; konkordato veya uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma şeklinde de olabilir.

3. İyileştirme Projesi Kapsamında Konkordato veya Yeniden Yapılandırma Teklifinde Bulunulması

Konkordato, bir borçlunun yaptığı teklifin kanunda öngörülen nitelikli çoğunlukta alacaklıları tarafından kabul edilmesi ve yetkili makamca tasdik edilmesi sonucu, belli bir zaman dilimi içerisindeki tüm adi borçlarını, teklifi doğrultusunda ve kendisine uygun koşullar çerçevesinde ödemesini mümkün kılan bir hukuki imkândır⁸³.

Konkordato ve iflasın ertelenmesi büyük ölçüde aynı amaca hizmet eden kurumlardır. Borca batık bir kooperatifin durumunu mahkemeye

---

80 **Atalay-** İflasın Ertelenmesi, s. 147.

81 **Ermenek**, s. 283; **Deliduman**, s. 74.

82 İcra ve İflas Kanunu m. 179/ b, 4 hükmünün değişiklikten önceki hali; erteleme süresi azami bir yıl olmakla birlikte, bu sürenin kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun görülecek süreler ile uzatılabileceği, ancak uzatma sürelerinin dört yılı geçemeyeceği şeklinde idi.

83 **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin- Özkan/ Özkes**, s. 527; **Muşul**, s. 828; **Kuru-İstinaf**, s. 680; **Süha Tanrıver/ Adnan Deynekli**, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996, s. 29; **Süha Tanrıver**, Konkordato Komiseri, Ankara 1993, s. 3; **İbrahim Ercan**, İcra ve İflas Hukukunda Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, Konya 2008, s. 43; **Ömer Ulukapı**, Konkordatonun Feshi, Konya 1998, s. 7- 8.

bildirmeden konkordato istemesi mümkün değildir. Konkordato istemeyi düşünen borca batık kooperatifin yönetim kurulu, durumu mahkemeye bildirirken ya da daha sonra konkordato isteyeceğini bildirerek iflasın ertelenmesini de talep etmek durumundadır. Mahkeme iflasın ertelenmesine karar verirse konkordato mühletinin başladığı tarihten itibaren erteleme süresinin durduğu kabul edilmelidir⁸⁴.

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma ise, mali durumu bozulmuş olan bir sermaye şirketi veya kooperatifin, alacaklıları ile bir yeniden yapılandırma projesi çerçevesinde anlaşması temeline dayalı olarak iflastan kurtulması ve faaliyetlerine devam edebilmesine imkân tanıyan bir iyileştirme yöntemidir⁸⁵. Kooperatifler bu çerçevede uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma kurumuna da mali durumun iyileştirilmesi yöntemi olarak başvurabileceklerdir.

SONUÇ

Kooperatifler Kanunu m. 63’de, mali durumun bozulmasının belirlenmesinde ölçü olarak “kooperatif varlığı” kabul edilmiştir. Kooperatif varlığının ölçü olarak kabul edilmesinin nedeni, sermaye şirketlerinin sabit ve değiştirilmesi sıkı şartlara bağlı olan esas sermayesinin kooperatiflere yabancı olmasıdır. Kooperatiflerin mali durumunun bozulmasının belirlenmesinde belirleyici rol oynayan varlıktan, kooperatifin kuruluşunda ana sözleşmede gösterilen, ticaret siciline tescil edilen ve ortakların payları tutarından oluşan sermaye anlaşılmalıdır.

Kooperatifler Kanunu m. 63’de kooperatiflerde mali durumun bozulmasının iki şekli düzenlenmiştir. Bunlardan ilki, sermayenin yarısının karşılıksız kalması; ikincisi ise mevcudun borçları karşılammaması halidir. Bunların yanı sıra, İcra ve İflas Kanunu’nda yer alan aciz hali ve ödemelerin tatili ile ilgili hükümler de kooperatifler için geçerlidir.

Sermayenin yarısının karşılıksız kalması demek, şirketin mevcut ve alacakları toplamının, borçları toplamından fazla olması ve bu fazlalığın

---

⁸⁴ **Kayar-** Tedbirler, s. 253.

⁸⁵ **Pekcanitez/ Atalay/ Sungurtekin- Özkan/ Özkes**, s. 579; **Muşul**, s. 855; **Alper Efe, Erten**, Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Ankara 2006, s. 23; **Sema, Taşpınar Ayvaz**, İcra İflas Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005, s. 217.

sermayenin yarısından az olmasıdır. Kooperatifler Kanunu m. 63/ 1’de, kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise, yönetim kurulunun piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu tanzim edeceği düzenlenmiştir.

Mali durumun bozulması halinde alınacak tedbirler ise iki grupta incelenebilir. Bunlardan ilki, mali durumdaki bozulmayı, tedbir almaya yetkili yerlere duyurma amacını taşımaktadır. İkincisi ise, mali durumun düzeltilmesi amacıyla yönelik olan, esasa ilişkin tedbirlerdir. KoopK. m. 63/1’de, yıllık bilançodan, tasfiye bilançosundan veya kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebeplerin bulunması halinde hazırlanacak olan ara bilançodan, mevcudun borçları karşılamaya yetmediği anlaşılıyorsa yönetim kurulu, genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırarak ve keyfiyeti Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’na ve yapı kooperatiflerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na bildirecektir.

4949 sayılı Kanun’la iflasın ertelenmesi kurumu İcra ve İflas Kanunu’nda düzenlenmiş, 21/02/2004 tarih ve 25380 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5092 Sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla da daha önce hukukumuzda mevcut olmayan “uzlaşma yolu ile yeniden yapılandırma” kurumu getirilmiştir. Ayrıca iflasın ertelenmesi kurumuna ilişkin, İcra ve İflas Kanunu 179. maddesinde, 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren “Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Mali durumun düzeltilmesi amacıyla yönelik tedbirler, mahkemeden iflasın ertelenmesinin talep edilmesi, iyileştirme projesi kapsamında konkordato veya yeniden yapılandırma teklifinde bulunulması ve bunların sonucunda alınacak olan tedbirler şeklindedir.

İflasın ertelenmesi talebinde bulunma yetkisi, kanunda yönetim kurulu ve alacaklılara tanınmıştır. İflasın ertelenmesi talebinin mahkeme tarafından kabul edilebilmesi için ilk olarak talep şartı vardır. Bunun dışında borca batıklık, mali durumun iyileştirilmesi imkânı, fevkalade mühletten yararlanılmamış olması, masrafların peşin olarak ödenmesi gibi birtakım şartlar da aranmaktadır.

Mahkeme, projeyi ciddi ve inandırıcı bulur ve şirket veya kooperatifi iflasın ertelenmesine layık görürse iflasın ertelenmesine; şirket veya kooperatifin borca batık olmadığını tespit ederse erteleme talebi ile iflas davasının reddine; aksi takdirde şirketin veya kooperatifin iflasına karar

verir. İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, bu kararı ile birlikte kayyım atanmasına da karar verir.

KAYNAKÇA

ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder/ TAŞPINAR AYVAZ, Sema, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2017.

ARZOVA Sabri Burak / YAVAŞ Murat / KÜÇÜK Barış, Hukuki ve Mali Yönden İflasın Ertelenmesi ve Borca Batıklık Bilançosu, Ankara 2016.

ATALAY, Oğuz, Anonim Şirketlerin İflası, İzmir 1996. (İflas)

ATALAY, Oğuz, Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, İzmir 2007. (İflasın Ertelenmesi)

BUDAK, Ali Cem, “Türk Hukukunda Çekişmesiz Yargı”, Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı, Ankara 2006 (s. 128- 187).

ÇAVDAR, Seyit/ BİÇKİN, İnci, İflas ve İflasın Ertelenmesi, Ankara 2006.

ÇEVİK, Orhan Nuri, Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat, Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 1990.

DELİDUMAN, Seyithan, İflasın Ertelenmesinin Etkileri, Kocaeli 2008.

ERCAN İbrahim, İcra ve İflas Hukukunda Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, Konya 2008.

ERİŞ, Gönen, Uygulamalı Kooperatifler Hukuku, Ankara 2001.

ERMENEK, İbrahim, İflasın Ertelenmesi, Ankara 2009.

ERTEN, Alper Efe, Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Ankara 2006.

KAYAR, İsmail, “İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık ve İyileştirme Projesi ile ilgili Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, EÜİİBF, Sa. 33, Temmuz- Aralık 2009 (s. 19- 45). (İflasın Ertelenmesi)

KAYAR, İsmail, Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Konya 1997. (Tedbirler)

KURU, Baki “Pasifi Aktifinden Fazla Olan Sermaye Şirketlerinin İflası”, Adalet Dergisi, Y. 61, Sa. 10, Ekim 1979 (s. 621 vd).

KURU, Baki İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2016. (İstinaf)

KURU, Baki, İcra İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2004. (El Kitabı)

MUŞUL, TimuÇin, İcra ve İflas Hukuku Esasları, Ankara 2017.

MUŞUL, TimuÇin, İflasın Ertenmesi, İstanbul 2008. (İflasın Ertenmesi)

ÖZTEK, SelÇuk, İflasın Ertenmesi, İstanbul 2007.

PEKCANİTEZ, Hakan / ATALAY, OŐuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral / ÖZEKES, Muhammet, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016.

PEKCANİTEZ, Hakan, Anonim Ortaklıkların İflası, Ankara 1991.

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal / ÇAMOŐLU, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 11. Bası, İstanbul 2009.

TANRİVER SÜha / DEYNEKLİ Adnan, Konkordatonun Tasdiki, Ankara 1996.

TAŞPINAR- AYVAZ, Sema, İcra İflas Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005.

TORAMAN, Barış, İcra ve İflas Hukuku'na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflasın Ertenmesi Talebi, Ankara 2007.

TÜNERİ, İlker, Kooperatifler Uygulaması, Ankara 2007.

TÜRÖK, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca BatıklıŐın Hukuki SonuÇları, Ankara 1999.

ULUKAPI, Ömer, Konkordatonun Feshi, Konya 1998.

UYAR, Talih, İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ocak 2009, C. 10.

ÜSTÜN Yusuf / AYDIN Muhittin, Kooperatifler Hukuku, Ankara 2014.

ÜSTÜNDAŐ, Saim, İflas Hukuku, İstanbul 2007.